

ANDRÉ HÉRAUX, *Les broncho-pneumonies chez l'enfant, ou pneumonies en foyers*. Uitg. MASSON et CIE., Paris, 1929. Prijs 18 frs.

Er is een tijd geweest, dat men meende een lobaire pneumonie, in haar beloop en in haar pathologisch-anatomisch beeld, behoorlijk te kunnen onderscheiden van de bronchopneumonie. Langzamerhand is men tot het inzicht gekomen, dat het nog niet zoo eenvoudig is. Of een ziekteproces eerst de bronchi zal aantasten en later het longparenchym of omgekeerd, hangt misschien wel minder van de ziekteverwekkende oorzaak af, dan van de omstandigheden in het betreffende weefsel.

Tot dit vraagstuk geeft ANDRÉ HÉRAUX een kleine bijdrage in een boekje van 110 bladzijden, dat de uitkomsten bevat van zijn voorloopig nog alleen pathologisch-anatomische onderzoeken. Hij is in de gelegenheid geweest van 42 gevallen bij kinderen van wat men noemt „bronchopneumonie” volledig histologisch onderzoek te doen. Helaas ontbraken hem bacteriologische gegevens en menigmaal ook, voldoende uitvoerig, de klinische. Dit neemt niet weg, dat hij in zijn boekje op een voor een Franschman bijzonder systematische en geordende wijze een leerzaam overzicht geeft van zijn vondsten.

De zeer acute en de meer gewone bronchopneumonie, ontstaan onder verschillende omstandigheden (bijv. mazelen, kinkhoest, griep, maagdarfstoornissen), vormen de twee grootste hoofdstukken van het boekje, dat ook verschillende goed geslaagde platen bevat. Tegen verwachting bleek het beeld onder de verschillende omstandigheden alleen histologisch soms eenig verschil te vertoonen. Daarna volgt een korte beschrijving van bronchopneumonieën, waarbij veel reuzencellen te zien zijn en het boekje eindigt met een kritisch overzicht van de wijze, waarop datgene, wat HÉRAUX onder het microscoop te zien kreeg, ontstaan kon zijn. Welk van de 4 elementen: luchtpijptakken, longblaasjes, lymfhe- en bloedvaten, werd het eerst aangetast en welk element bracht de aandoening van het ééne naar het andere?

Het is, vooral voor een patholoog-anatoom, belangwekkend te lezen, hoe schrijver de verschillende mogelijkheden tegenover elkaar afweegt. Eén van de besluiten, waartoe hij komt, is, dat men liever moet spreken van „pneumonie en foyers” dan van bronchopneumonie. Hij zag vormen, waarbij de meeste hardjes niet met een luchtpijptakje verband hielden.

B. E. J. H. BECKING.

Prof. Dr. W. FRIEBOES. *Atlas der Haut- und Geschlechtskrankheiten zugleich ein Lehrbuch*, Lieferung 13. Uitg. F. W. C. VOGEL. Leipzig. Prijs 10 mark.

Na bespreking der neurorecidieven en der immuniteitsverschijnselen, wordt de congenitale syphilis behandeld. De bij dit onderwerp behorende platen verdienen weer een eervolle vermelding. In het daaropvolgende hoofdstuk over de behandeling der syphilis wordt in een korte historische beschouwing uiteengezet, hoe zich

uit de oude kwik-, zweet-, honger- en drinkkuren, de nieuwe specifieke behandelingsmethode, met zijn verscheidenheid van middelen, indicaties, toepassings- en werkwijzen heeft ontwikkeld. De schaal van werkzaamheid der middelen salvarsaan, bismuth en kwik, zou zijn in de verhouding 9:7:5. Onder de salvarsaanpreparaten miste ik het, vooral voor de kinderpraktijk zoo geschikte, sulfarsenol en myosalvarsaan. Vervolgens worden de bijverschijnselen, die zich bij deze middelen kunnen voordoen, zooals de reactie van HERXHEIMER nitritoïde crises, eczemen, stomatitis enz. besproken en aanwijzingen gegeven, hoe deze te behandelen en te voorkomen zijn. Wat de malariatherapie betreft, acht schrijver den tijd nog niet gekomen, dat deze door huisartsen of specialisten kan worden toegepast. Wegens de „unübersehbare Komplikationen” moet deze behandelingsmethode voorloopig alleen in ziekenhuizen of particuliere klinieken worden toegepast.

D. E. COHEN.

Privatdozent Dr. med. ARNOLD ZIMMER, Berlin, *Die Behandlung der rheumatischen Krankheiten*. Unter Mitarbeit von: prof. dr. W. BAETZNER, Berlin; dr. H. BECK, Berlin; dr. W. FEHLOW, Berlin; dr. M. HIRSCH, Berlin; dr. W. KEMPF, Berlin; priv. doz. dr. W. KOHLRAUSCH, Berlin; dr. L. VON PAP, Budapest; dr. W. RICHTER, Berlin; dr. B. THOM, Berlin; priv. doz. dr. A. ZIMMER, Berlin. Mit 47 Abbildungen, Leipzig 1930. FISCHER's medicinische Buchhandlung, H. KORNFELD. Prijs: 19.50 mark, geb. 21.50 mark.

Het is ZIMMER (den ijverigen en bekwamen propagandist voor een betere rheumabestrijding in Duitschland) en zijn medewerkers uitnemend gelukt in het werk met bovenstaanden titel een goed overzicht te geven van Duitsche opvattingen over de behandeling van rheumatische ziekten. De staf van medewerkers, die hij heeft verzameld, waarborgt een deskundig overzicht. Het groote bezwaar, dat steeds voor den dag komt, waar een groot aantal medewerkers elk een hoofdstuk behandelt op een terrein als dit en daardoor tot sterke herhaling vervalt, is in het algemeen vrij gelukkig ondervangen. ZIMMER zelf geeft een overzicht over het geheel van het behandelingsschema en maakt daarbij zeer juiste opmerkingen o. a. over de veel en vaak ondeskundig toegepaste „Reiztherapie”.

Bij het chirurgisch-orthopaedische deel geven BAETZNER en BECK enkele nieuwe gezichtspunten. Er wordt terecht op gewezen, dat alleen in het allereerste *beginstadium* van een arthritis soms indicatie tot operatief ingrijpen bestaat door zooveel mogelijk verwijderen van het proces en in het *eindstadium*, wanneer alle andere hulpmiddelen tevergeefs zijn beproefd. Eerst dan kan een verminkende operatie aan de orde gesteld worden.

De interferometrische methode van de reactie van ABDERHALDEN als diagnosticum bij chronisch rheumatische aandoeningen wordt, zooals te verwachten was, uitvoerig door ZIMMER en zijn medewerker FEHLOW besproken. Over de waarde hiervan